

РАМАЗОН — ЭЗГУ ФАЗИЛАТЛАР ОИИ

КУЧЛИ ДАВЛАТДАН — КУЧЛИ ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ САРИ

ЖАМИЯТ

№ 16 (699)
2020 йил
22 май,
Жума

Ижтимоий-сиёсий газета 2006 йил 31 августдан

www.bong.uz

jamiyatgzt@mail.ru

...Эмишки, ўтовга, яъни юртга кўноқ бўлган киши, албатта, юртнинг эгаси билан юртнинг эгаси тилида гаплашган экан.

Муносабат

"ЎЗБЕКЧА ГАПИРИНГ, АКА!"

Долзарб **15** кунлик

КАРАНТИН

"Ука, ишонасизми, ҳамма ўқувчим бир хил ёзадиган бўлди"

ҚИСКА
САТРЛАРДА
ЎҚИНГ!

"Адолат" миллий ҳуқуқий ахборот маркази ташкил этилади.

Эркинликни чекловчи қоидалар бекор қилинди

Мамлакатимизда амал қилиб келаётган ва аҳолининг кўп эътирозларига сабаб бўлаётган эскирган прописка тизимини ислоҳ қилиш “Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили” Давлат дастурида муҳим вазифа сифатида белгиланган эди.

Бу борада, энг аввало, Президентимизнинг “Доимий прописка қилиш ҳамда турган жойи бўйича ҳисобга олиш тартибини ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида”-ги фармони билан кенг жамоатчилик фикрлари инobatга олинган ҳолда муайян ишлар бошлаб юборилди. Аҳамиятли жиҳати, ушбу ҳужжатда пропискага қўйиш билан боғлиқ жараёнлар ва уларни “ягона дарча” тамойили асосида амалга ошириш механизми рақамлаштирилиши лозимлиги белгиланди.

“Ягона дарча” тамойили дейилганда, фуқаронинг иши бир жойда ҳал бўлиши тушунилади. Мазкур ҳолатда доимий рўйхатга эга бўлиш учун фуқаро талаб этиладиган ҳужжатларни тақдим этиш учун бошқа давлат идораларига бориши шарт эмас. Муражаат ички ишлар органининг Миграция ва фуқароликни

расмийлаштириш бўлимининг ўзида ҳал бўлади. Масалан, уй-жой мулкдори набирасини доимий рўйхатга қўймоқчи. Бунинг учун уй-жой кадастр ҳужжатлари, фарзанди ва набирасининг туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномалари электрон кўринишда идораларо ҳамкорлик тизими орқали рақамлашган шаклда олинади. Худди шундай бошқа ҳужжатлар — ўлим, никоҳ тузилганлиги ёки никоҳдан ажрашганлик тўғрисидаги гувоҳномалар, шахснинг ишлаётганлиги тўғрисидаги маълумотлар ҳам тармоқ орқали электрон тарзда олинishi мумкин.

Соҳадаги ўзгаришлар яқинда давлатимиз раҳбари томонидан имзоланган “Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида доимий прописка қилиниши лозим бўлган шахслар — Ўзбекистон

Республикаси фуқаролари тоифаларининг рўйхати тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимча киритиш ҳақида”ги Қонунда ўз ифодасини топди.

Мазкур қонун мамлакатимиз фуқароларини республика ҳудудида бир жойдан иккинчи жойга кўчиш бора-сидаги ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашнинг ҳуқуқий механизмларини мустаҳкамлаш билан изоҳланади.

“Прописка” сўзи маънавий эскирганлиги ва ушбу атама фуқаролар онгида “тўсқинлик қилувчи”, “эркинликни чекловчи” деган тушунчаларни келтириб чиқараётгани сабабли, қонунга киритилган ўзгартишлар ва қўшимчага кўра, “доимий прописка” сўзлари “яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш” сўзларига алмаштирилди.

Эндиликда Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида кўчмас мулкка эга бўлиш учун бу ҳудудларда доимий рўйхатга бўлиш талаби бекор бўлди.

Кўшимча қулайликлар яратиш мақсадида фуқароларга нафақат биринчи ва иккинчи даражадаги қариндошлари яшаб турган манзилга, балки уларнинг эгалигида бўлган уй-жой майдони-

га ҳам доимий рўйхатга туриш имконияти яратилди. Яъни бошқа вилоятда доимий рўйхатда бўлган фуқаро Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятидан кўчмас мулк сотиб олгандан кейин, аввало, ўзи шу манзилга доимий рўйхатга ўтади. Сўнгра оиласи (турмуш ўртоғи, фарзандлари)ни, агар хоҳласа, ота-онаси, бо-бо-буvisи ва набираларини ҳам доимий рўйхатга ўтказиши мумкин бўлди.

Эр-хотиннинг никоҳдан кейин бир йил давомида биргаликда яшаш шarti ва бир йил ичида никоҳ бекор қилинган тақдирда пропискани йўқотиш бўйича қоидалар бекор қилинди.

Оилага тарбияга олинган (патронат) шахслар уларнинг тутинган ота-онасининг доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиниш имконига эга бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти, Олий Мажлис палаталари, Вазирлар Маҳкамаси томонидан лавозимларга сайланган, тайинланган, тасдиқланган фуқаролар ҳамда уларнинг оила аъзолари белгиланган тартибда доимий прописка қилингандан сўнг улар бошқа ишга ўтиши ёки лавозимдан озод этилиши яшаш жойи бўйича доимий рўйхатдан чиқарилишига оид қоида бекор қилинди.

Шунингдек, илгари Тошкент шаҳрида ва Тошкент вилоятида доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинган фуқаролар — доимий

яшаш учун тегишчи Тошкент шаҳрига ва Тошкент вилоятига қайтиб келганида ҳеч қандай тўсқинларсиз доимий яшаш жойи бўйича қайта рўйхатга олинади. Яъни олдин амалда бўлган тартиб бўйича аввалги яшаган манзилига фақатгина давлат йўлланмаси билан ишга юборилган, ўқиш учун кетган, жазони икшо этиш муассасасидан озодликка чиқиб, қайтиб келган фуқароларгина, агар шу ҳолатларни тасдиқловчи ҳужжатларни тақдим этсалар, яна қайтадан доимий рўйхатга олинган. Эндиликда ҳар қандай шахс Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятидан маълум сабабларга кўра ёки ўзининг хоҳишига кўра, рўйхатдан чиқиб кетса ҳам, хоҳлаган пайтида яна қайтиб, тегишчи Тошкент шаҳри ёки Тошкент вилояти ҳудудида доимий рўйхатга туриши мумкин бўлди.

Давлат ҳокимияти органларида, давлат ва ҳўжалик бошқаруви органларида ҳамда бошқа давлат ташкилотларида узлуксиз беш йил ва ундан ортқ бўлган давр мобайнида меҳнат фаолиятини олиб бораётган мутахассислар (техник, хизмат кўрсатувчи ва ишлаб чиқариш ходимларидан ташқари), шунингдек, уларнинг оила аъзолари доимий рўйхатга туриш имкониятига эга бўлди.

Тўдқин ҚАРИМОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати

Идораларо кенгашнинг вазифаси нима?

Айни кунларда парламент қуйи палатасида бир қатор қонун лойиҳалари маромига етказилмоқда. Хусусан, “Ногиронлиги бўлган шахсларнинг ҳуқуқлари тўғрисида”ги қонун лойиҳаси депутатлар, соҳа вакиллари, экспертлар томонидан қизгин муҳокама қилинмоқда.

лаш, бу борадаги давлат дастурларини ишлаб чиқиши, тасдиқлаши ҳамда амалга оширилишини таъминлаш, ушбу соҳадаги ишлар юзасидан давлат органлари фаолиятини назорат қилиш каби ваколатларни амалга ошириши белгиланмоқда.

Яна бир янгилик. Ногиронлиги бўлган шахсларнинг ишлари бўйича Идораларо кенгаш фаолияти ҳам қонунда ўз аксини топмоқда. Сайловчиларда савол туғилиши мумкин. Идораларо кенгаш қандай ташкил этилади, таркибиде кимлар бўлади, фаолияти нимадан иборат, уни ташкил этиш қанчалик зарур?

Ушбу саволларга қонун лойиҳасидан жавоб излаймиз.

Унга кўра, ногиронлиги бўлган шахсларнинг ишлари бўйича Идораларо кенгаш, унинг Низоми ва шахсий таркиби Вазирлар Маҳкамаси томонидан ташкил этилиб, тасдиқланади. Унинг таркибига ногиронлиги бўлган шахслар ҳуқуқларининг таъминланишини амалга оширувчи вазирликлар, идоралар ва ташкилотларнинг ҳамда ногиронлиги бўлган шахсларнинг нодавлат нотижорат ташкилотлари вакиллари қиради. Кенгаш ўз номига кўра, умуман ногиронлик юзасидан ягона давлат сиёсати

амалга оширилиши бўйича давлат органлари фаолиятини мувофиқлаштириши кўрсатилган.

Ногиронлиги бўлган шахсларнинг ишлари бўйича Идораларо кенгаш фаолияти ҳам қонунда ўз аксини топмоқда. Сайловчиларда савол туғилиши мумкин. Идораларо кенгаш қандай ташкил этилади, таркибиде кимлар бўлади, фаолияти нимадан иборат, уни ташкил этиш қанчалик зарур?

Шунингдек, Идораларо кенгашнинг ногиронлиги бўлган шахслар ҳуқуқларини таъминлаш масалалари ҳақидаги қарорлари барча давлат бошқаруви органлари ва жойлардаги давлат ҳокимияти органлари томонидан бажарилиши мажбурийлиги акс этмоқда. Демак, ушбу мувофиқлаштирувчи, ихтисослашган, ягона тизим бўлмаганлиги ҳамда қабул қилинадиган қарорлари барча идоралар учун мажбурий бўлишидан келиб чиқсак Идораларо кенгаш ташкил этилиши зарур бўлади.

Шу билан

бирга, қонун лойиҳасига Ногиронлиги бўлган шахсларнинг нодавлат нотижорат ташкилотлари (мисол учун Ўзбекистон Ногиронлар Ассоциацияси, Ўзбекистон Карлар Жамияти, Ўзбекистон Кўзи оғирлар жамияти ва ҳ.к.) ҳақида алоҳида модда киритилмоқда. Унда белгиланишича, мазкур нодавлат нотижорат ташкилотлар ногиронлиги бўлган шахсларга ижтимоий хизматларнинг тегишли турларини кўрсатиши самарадорлигини баҳолашда, соҳада ишлаб чиқилаётган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга тақлифлар кириштишда, ваколатли давлат органлари билан биргаликда спорт, маърифий ва маданий-оммавий тадбирларни ташкил этиш йўли билан иштирок этишга ҳаққидир.

Умуман, ушбу қонуннинг қабул қилиниши ногиронлиги бор шахсларнинг ҳаётлари давомида дуч келадиган кўплаб масалалар масалан, ижтимоий инфратузилмадан фойдаланиш, хизматлар, иш билан таъминланишининг яхшиланиши энг асосийси уларнинг ижтимоий муҳофазаси самарали бўлиши шубҳасиз.

Фирдавс ШАРИПОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати

Ушбу саҳифа Олий Мажлис ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фондининг “Фаровон ҳаёт қонун устуворлигида” грант лойиҳаси асосида тайёрланди.

Давлат нотариуси хусусий амалиёт билан шуғулланиш истагини билдирса, лицензия учун давлат божи тўламайди.

2-3 йил аввал флешкадаги суратни чиқариш учун бир фотостудияга бордим. ТТЗдаги “Миллий таомлар” ресторани биқинидаги сартарошхона ичида. Рус киши экан, 50-55 ёшлар атрофида, сочлари оқ, қотмадан келган, сергап, серҳаракат. Одатимиз – русчада муддаони тушунтирдим. Энсаси қотгандек туюлди, шангиллаганича флешкамни олиб компьютерига улади.

“Менга қара, нега ўзбекча гапирмайсан?”

“Руслингизни билиб...”

“Тўғри, русман, лекин шу ерда туғилганман. Рус дегани ўзбекчани билмайди, дегани эмас-ку! Ўзбекчани биламан. Ўзбеклар билан армияда хизмат қилганман. Ўзинг ҳам вилоятдан экансан, қаердансан?”

Қизиқишим ортиб сўрадим: “Вилоятдан келганимни қаердан билдингиз?”

“Шеванг Тошкентчамас-ку! Қаерликсан?”

“Намангандан!”

“Ие, бунга қара, хизматдошим наманганлик эди...” Ака сўзлашга тушиб кетди. Ў, Қ, Глар талаффузи жойида, ҳавас қиласиз. Охири хулоса қилди: “Ўзи айб ўзингларда, нимага ўзбекча гапирмайсизлар? Шу ерда яшайптими,

русми, бошқасими, ўзбекчани билиши шарт! Бошқа давлатларни эшитмаганмисан, тилини билмасанг, гаплашмайди-ганлари ҳам бор ҳақто. Ўзбекча гапираверинг, ака!”

Хижолат бўлдим. Рус киши

"Ўзбекчагапиринг, ака!"

мендан – ўзбекдан ўзбекча гапирганини сўраётган эди! Ўйлаб қарасам, аканинг гапида жон бор, тилимизни ўзимиз ҳурмат қилмасак, ким ҳурмат қилади.

2006-2007 йилларда Исроилда, Бен Гурион университети

қошидаги институтда ишлаганман. Бир миллион атрофида рус тилида сўзлашадиган аҳоли яшайди. Мен билан бирга ишлайдиган русий-забон ҳамкасблар қўлидан “иврит-рус” луғати тушмасди. Сабаби оддий экан: ивритни билмаган ишга қабул қилинмас экан. Газета, сайтлардаги иш берувчиларнинг эълонларида уч

нарсга талаб қилинишига гувоҳ бўлдим: “1. Ивритни билиши; 2. Мутахассислик дипломи; 3. Тажрибаси...” Биздачи?”

Хулоса шудир: ўз тилимизни ўзимиз амалда қўллаб-қувватламас, унга қуч бермас эканмиз шу аҳволда қолаверамиз. Давлат тили борасидаги “status

quo” ўзгармаса аросатда қолаверамиз, маслаҳатчилар кўпайиб бораверди. Ҳозирги кунда миллий мансублик тилга қараб белгиланаётган бир вақтда бу жуда муҳимдир.

Бахтиёр АБДУҒАФУР

ЯНА ТИЛ ҲИМОЯСИ ҲАҚИДА

2020 йил 15 май куни Россия Ташқи ишлар вазирлиги матбуот котиби Марина Заҳарованинг Ўзбекистонда рус тилига етарлича эътибор берилмаётгани, расмий идораларда бундан буён рус тилида иш олиб борган раҳбар ходим жарима тўлашга мажбур қилиниши мумкинлиги, аслида рус тилининг расмий тил даражасида сақланиб қолиши икки томонга ҳам фойдали бўлиши ҳақидаги чиқишини кўрдим, ўқидим.

Илдизни очиб, унга шамол ва қуёш нури тегишини исташмоқда. Илдиз очилса, элни эл қилиб турган асосий омил шамол ва қуёш тигида қурийдди. Кейин қорнингиз тўқ бўладими, устингиз бут бўладими, “Хамер”да юрасизми ёки “Ауди”да, фарқи йўқ, сиз йўқсиз!

Босим ўтказишса, дипломатик йўл тутиб, ривожланган мамлакатларнинг, айтилишда Россиянинг тил борасидаги сиёсатини ўзларига кўзгу ўлароқ тутиш керак. Ҳеч қурса, шуни эплай олсак, ўзбек тили жуда-жуда юксак мақомларга чиқиб кетади. Чунки у давлатларда кўпсонли халқ тили давлат тилидир, давлат тили эса ҳар томонлама ҳимоялаб қўйилган. Лекин бу масаланинг биринчи босқичи.

қудратли давлатга айланмас, халқимиз бой бўлмас экан, сиёсий иродамиз ҳам, миллий тилимиз ҳам ҳеч қачон ботир бўлмайди. Бунга унутмаслигимиз керак!

Қашшоқ давлатлар нафақат иқтисоддан, балки ҳамма томондан, жумладан, тил томонидан ҳам кучли давлатларга қарам бўлади. Бу — қонуният! Қонуниятлар билан эса ҳазиллашиб бўлмайди. Бу ерда “севги-певги” деган туйғулар ўтмайди. Акси тақдирда, юрагимиз тўла муҳаббат, кўзимиз жиққа ёш билан ўзгаларнинг тилида сайраб қолишимиз ҳеч гап эмас.

Ўз она тилингни севишу уни ҳимоя қиладиган куч-қудратга эга бўлиш бошқа-бошқа ҳодисалар. Лекин уларнинг бири бўлмаса, иккинчиси ҳам узоққа бормайди.

Бировларнинг мушугини “пишт” дейишлари ёмон, албатта. Лекин бундай “пишт”ларга эътибор берадиган даражада заиф эканлигимиз — ундан-да ёмон. Уйғониш, уйғониш ва яна уйғониш керак! Йўқса, “пишт”лар ҳадемай еру кўкдан ёмғиру селдек ёғила бошлайди...

Улуғбек ҲАМДАМ

Тушунман, расмий вакил ўз давлати ва тили манфаатларидан келиб чиқиб иш юритмоқда. Адашмасам, “Кунг-фу” деган Шарқ қўл жанги санъатида бир усул бор: рақибнинг кучини ўзига қарши қўллаш, деган. Худди шундай иш тутиб, заҳаровалар қандай ўз тили, миллий манфаатларидан келиб чиқиб, сўз сўзлаётган бўлса, биз ҳам худди ана шу манфаатларни пеш қилиб, тилимизу Ватанимиз фойдасини кўзлаб қадам ташлашимиз тўғри бўлади.

борасида ҳеч қандай ён беришлар бўлмаслиги шарт! Ён бериш, келишиш, мураса қи-

Илдизни очиб, унга шамол ва қуёш нури тегишини исташмоқда. Илдиз очилса, элни эл қилиб турган асосий омил шамол ва қуёш тигида қурийдди. Кейин қорнингиз тўқ бўладими, устингиз бут бўладими, “Хамер”да юрасизми ёки “Ауди”да, фарқи йўқ, сиз йўқсиз!

лиш сиёсий, ҳарбий, иқтисодий, тижорий масалаларда мумкин ва керак. Лекин тил масаласида эмас!

Тил бу — миллатнинг ўзақ томири, илдизи, руҳи!

Иккинчи босқичи, шубҳасиз, бизнинг иқтисодий ривожланишимиз шарт эканлигига бориб тақалади. Эндиям ривожланмас эканмиз, ҳарбий, иқтисодий жиҳатдан

ЎЗ ЎТОВИМИЗДА ЎЗ ТИЛИМИЗДА ГАПЛАШАЙЛИК

Мирзо Улуғбекнинг “Тўрт улус тарихи”да Турк ибн Ёфас ибн Нуҳ ҳақида ёзилган. Абулғози Баҳодирхоннинг “Шажараи турк”ида ҳам. У турк халқларининг илк ҳукмдори, Каюмарснинг замондоши бўлган экан. Юрт, яъни ўтовни у кашф қилган экан. Эмишкни, ўтовга, яъни юртга қўноқ бўлган киши, албатта, юртнинг эгаси билан юртнинг эгаси тилида гаплашган экан. Юрт эгаси ўз юртида ўз тилида гапирши, ёзиши, иш юритиши табиий ҳодиса бўлган экан. Ҳозир ҳам шундай бўлиши лозим.

Мансур ЖУМАЕВ

2020 йил 1 июлдан бошлаб қонун ҳужжатлари лойиҳаларини тайёрлашда “пакет” принципи жорий қилинади.

“Ука, ишонасизми, ҳамма ўқувчим бир хил ёзадиган бўлди”

Давлатимиз раҳбари томонидан таълим муассасаларида жорий ўқув йилини сифатли якунлаш, битирув ва кириш имтиҳонларини самарали ташкил этиш масалаларига бағишланган йиғилиш ўтазилди. Унда амалдаги ўқув дастурларнинг белгиланган талабларга мослигини аниқлаш ва назорат қилиш механизмини яратиш, дарсларда маъруза ўқиш, конспеклар ёзириш каби зерикарли ва ўзини оқлаган усуллардан воз кечиш, таълим методикасини ривожлантириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди. Бунда табиийки, энг аввало, педагоглар билим ва маҳоратини ошириш ғоят муҳим масала эканлиги таъкидлаб ўтилди. Иқтидорли ёшларни аниқлаш ва уларни касб-ҳунарга йўналтириш борасидаги ишларга ҳам долзарб вазифа сифатида катта урғу берилди.

Амалдаги ўқув адабиётларида ўқувчи-ёшлар ўз танлаган таълим йўналишига оид билим, амалий кўникма ва малакаларни топа оладими? Демократизм, маълум таълим йўналишлари учун тавсия этилган ўқув адабиётларини ўқиб, малакали мутахассис бўлиш кафолатланса, коррупциясиз таълим вужудга кела бошлайди ва ўқув адабиётлари ёки дарслик ёзишга жавобгарлик ортади.

Тарихга эътибор қаратсак, узлуксиз таълим жараёнига ҳар томонлама тўғридан-тўғри таъсир этадиган ҳаракатлантирувчи куч — таълим мазмуни (ўқув предмети, режа, дастур ва адабиёт) доимий янгиланиб, шакллари бир неча бор ўзгартириб келинди. Бунда кўп ҳолатдаги мақсадсиз ўзгартиришлар бугунги кунда ўта долзарб муаммоларни келтириб чиқаётгани сир эмас. Чунончи, собиқ иттифоқ даврида мутахассис тайёрлашда асосий ғоя — “шахсга сиғиниш” ва “сиёсатчи” — партия тарғиботчиси бўлиш энг асосий талаб ҳисобланган.

Айнан мана шу дунёқараш қолипидан чиқиб ўқув мустақиллик йилларида бир қатор амалий ҳаракатлар бўлди ва қисман ижобий натижаларга ҳам эришилди. Аммо узлуксиз таълимдаги узвийлик мукамал таъминланмай қолди. Негаки, тўққиз йиллик умумий ўрта таълимни ташкил этишда яна ўша эскилик сарқитидан қолган ўқув дастурлари асос қилиб олинди (сиқштирилди, ўқувчилар имконияти ҳисобга олинмади) ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими ҳақида умумий ўрта таълимда илк тушунчаларга эга бўлишга доир жиддий жавобгарлик масъулияти белгиланмади. Энг ачинарлиси, умумий ўрта ва ўрта махсус касб-ҳунар таълими бир-бири билан ўзаро ҳамкорлик асосида фаолият олиб бормади. Бу — яқин тарихнинг аччиқ ҳақиқати.

Шу нуқтага назарда, ҳозирда давлатимиз таълим соҳасида янги-янги ғоялар билан бир-бирини тўлдирадиган ислохотлар олиб бормоқда. Бунда, айниқса, 2020 йил 27 февралдаги “Педагогик таълим соҳасини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Президент қарори соҳадаги муаммоларни бартараф этишга оид тарихий ҳужжат бўлди, дейиш мумкин.

Мазкур қарор ижросини таъминлашда Юртбошимизнинг Олий Мажлисга Мурожаатномасида аниқ ва тинч ифоланган “...ҳалқимиз шунини яхши билиши керак: олдимизда узоқ ва машаққатли йўл турибди. Барчамиз жипслашиб, тинимсиз ўқиб-ўргансак, ишимизни мукамал ва унумли бажар-

сак, замонавий билимларни эгаллаб, ўзимизни аямасдан олдинга интилсак, албатта, ҳаётимиз ва жамиятимиз ўзгаради”, деган чақиримга онгли ва қатъий риоя этиш талаб этилади.

Бугунга қадар ўқувчи умумий ўрта таълимнинг Давлат таълим стандарти (ДТС)ни етарли даражада ўрганмаса ҳам касбий фаолият билан шугулланиши мумкин, деган салбий тушунча тобора илдиз отиб улгурди. Бунинг асосий сабаби ахборотлар маконидаги янгилик маълумотларда. Яъни, бугунги ўқувчилар ҳануз бундан минг йиллар олдин кашф қилинган илмий қонунлар назарияси-ни амалда ёдлаш ёки тушунмай ўрганиб мактабни битиришда давом этмоқда. Дунёда эса ўша кашф этилган ва ўқувчилар учун зерикарли бўлган назарияни амалда ижодий қўллаб, қанчалдан-қанча иш ўринлари, бойлик ёки кашфиёт қилдиришди. Узлуксиз таълим жараёнида эса аксарият ДТСни ўзлаштирмаган ўқувчиларга олий математика назариялари сингари ҳаёти давомида заррача фойда-си тегмайдиган тушунча ва қоидалар ўргатилмоқда.

Эътибор қилинг, бошланғич таълимда ўқиш учун айрим болалар мактабгача таълимдан тайёр бўлиб, бир қисми эса аксинча, ҳеч бир кўникмасиз келишади. Шунда ўқишга тайёр бўлмаган келган ўқувчи билан жиддий шугулланиш зарур бўлади. Бу жараёнда эса, табиийки ўрганилаётган тушунча ва қоидалар боғчадаёқ ўзлаштириб келган болага дарслар зерикарли туйилади ва у ёлғизланиб қолади. Масала ўта жиддий, аммо бунинг илмий, ностандарт ечимни олий ўқув юр-ларида бўлажак педагогларга ўргатилмайди.

Бу ўринда энг тўғри ечим — мактаб бошланғич таълим ўқув режа ва дастурларини шаффоф, ўзига хос хусусиятлар ва турли мезонларга мослаштириб яратиш зарур! Шунда ўқитувчи биринчи дарсидаёқ ҳар бир боланинг иқтидори ва салоҳиятига мос дастурни танлаб, ўқувчига тушунарли манба билан ишлашга киришиш имконига эга бўлади. Зеро, умумий ўрта таълимдаги фанлар ва уларнинг дастурларини ўқитиш, ўзлаштириш (ўқиш эмас) мажбурийдир.

Тан олиш зарур, бизнинг бошланғич таълим ўқув дастурлари европанинг индивидуал ўқитиш тизимидан олинган ва собиқ иттифоқ даврида синф-дарс тизими кенг жорий этилиши ва болалар сонини қарийб эътиборга олмаслик

оқибатида молиявий масалалар ечилган бўлса-да, ўқувчининг ёши, психофизиологик имконияти ва ўқитувчининг иш юкласи унутиб қолдирилган. Шунинг учун бошланғич таълим аниқликка эмас, умумийликка олиб борилган.

Бошланғич таълим ўқитувчисини тайёрлашда иккита муҳим масала мавжуд: биринчиси, абитуриент талаба бўлди, уни энди касбий фаолиятга тайёрлаш учун ташкил этиладиган машғулотлар сифатига устувор аҳамият қаратиш зарур. Иккинчиси, талабани касбий фаолиятга оид бўлмаган назарий қарашлар (“фан” эмас), аникрокроги, профессор-ўқитувчининг ўзига керак бўлмай қолган маърузаларни тинглашига оид мажбурий машғулотларга чек қўйиш зарур. Бунда ҳар бир ўқув машғулотининг ташкил этилишини жиддий ўйлаб кўриш ва мазмунини тубдан янгилаш ҳамда талаба учун “танлаш” имкониятини бериш лозим. Масалан, талаба бошланғич таълим соҳаси бўйича кадр бўлиш учун ўқишга келиди, албатта, унга ўқув режа асосида касбий фаолиятига бевосита боғланган филологик, математик, педагогик-психологик тушунча берилмайд.

Унда нима қилиш керак? Бир эътибор қилинг, хорижта борганда биринчи бўлиб, албатта, ўзимизда йўқ нарсани кўрамиз ва шундан ҳайратланамиз. Келинг, талабаларга касбий

бошланса ҳамда математик ёки филологик тушунчаларни фақат бошланғич таълим доирасида мукамал билиш малакасига эга бўлса, фикримизча, натижалар сифатида ўсиш бўлади. Бир сўз билан айтганда, бошланғич таълимга оид малакаларни айнан амалий фаолият асосида илмий ва назарий жиҳатдан ташкил этсак, талабанинг устоз-мураббий бўлиш лаёқати бор ёки йўқлигига ҳам тезкор аниқлик киритила боради. Буларни мукамал ўқув адабиётлари асосида ташкил этиш лозим.

Шу ўринда яна бир мисол. Анча йиллар илгари хизмат юзасидан қашқадарёлик бир фидойи, ёши улуг бошланғич синф ўқитувчиси билан танишиб қолдим. У киши битта заҳматли меҳнатини айтгани эсимда. “Ука, мен изланиб-изланиб шундай натижага эришдимки, ишонасизми, ўқувчиларимнинг барчаси бир хил, худди бир кишидек ёзиш ҳусунхатига эга бўлди. Оқибатда, шубҳа билан текширувчилар келди. Чунки меҳнатим натижаси мукофотга тавсия этган эди. Ўқувчиларимга мактаб раҳбарияти 98 фоиз ўзлаштириш қўйишган ва ёзган диктантларидан намуналарни юқори ташкилотга жўнатилган экан.

Текширишга келган мутахассислар хайрон қолишди ва 100 фоизлик натижа беришди”...

Бу натижага қандай эришган-дес деганми: “тинимсиз меҳнат, бошланғич синф учун берилган кичкина йўл дафтар чиқиқларини ҳар бир ўқувчим учун иккита бўлиб чиққанман”, дегандилар. Мана маҳорат!

Юртимизда ўқитувчи касби ва фаолиятига юксак эътибор қаратилмоқда. Энди мантикий илмий меҳнатни ташкил этишга мажбуриймиз. Зотан, “Янги Ўзбекистон” ғоясига мос ҳаракатлантирувчи куч — таълим мазмуни (ўқув предмети, режа, дастур ва адабиёт) бўлиши учун амалий-назарий ишларни олиб бориш ўта долзарб вазифа ҳисобланади.

Хуллас, иш берувчи бошланғич таълим ўқув режа ва дастур асосида ижодий фаолият ташкил эта олишга оид иш стандартини шакллантириши лозим. Айнан, шу стандарт талабига жавоб берадиган мутахассисни ишга олиш тартибини шакллантириши эса ўта муҳим. Шунда педагогиканинг муҳим қонуни — амалиётдан назария ва назариядан амалиёт келиб чиқади. Зеро, педагогик қонуният: назария ва амалиётнинг айланма ҳаракати пасайса, ўқувчининг ўзлаштириши сувайиши аниқ.

Бу таълим мақсадининг аксиомаси бўлиши шарт!

Қаюм БАЙМИРОВ,
Низомий номидаги ТДПУ
Термиз филиали директори,
педагогика фанлари номзоди

Жисмоний ва юридик шахслар учун жавобгарлик белгиловчи ҳуқуқий нормалар фақатгина қонунлар билан ўрнатилади

Долзарб 15 КУНЛИК

Ўсимликлар карантини давлат инспекцияси томонидан жорий йил 5 майдан 20 майга қадар долзарб 15 кунлик эълон қилинган эди. Тошкент шаҳар ўсимликлар карантини давлат инспекцияси томонидан ана шу ўн беш кунликда пойтахтимиз ҳудудида фитосанитар карантин чора-тадбирлари кучайтирилди.

малари расмийлаштирилди. Шунингдек, зараркундаларга биологик қарши курашиш ҳамда феромониторинг юритиш мақсидида туман ва ЎКЧМ агроном инспекторлари томонидан 14 хил зараркунандага қарши 280 дона феромон тутқичлари ўрнатилди. Бунинг натижасида 380 дан зиёд ҳар-хил ҳашарот ва зараркундаларга қарши ўз вақтида белгиланган тартиб асосида кураш чоралари олиб борилмоқда.

Тошкент шаҳар Ўсимликлар карантини давлат инспекцияси тавсиясига асосан Тошкент шаҳар ободонлаштириш бошқармаси ва туман ободонлаштириш бошқармалари томонидан 35 га майдонда 8000 дан зиёд манзарали ва мевали дарахт-

ишларини амалга ошириш юзасидан тегишли тартибда баённомалар расмийлаштирилиб, Инспекциянинг агроном фумигаторлари томонидан зарарсизлантириш ишлари босқичма-босқич олиб борилмоқда. Шунингдек, чет мамлакатлардан фитосанитар талабларга жавоб бермаган ўсимликлар карантини остидаги 2,5 тонна ва 120 дона импорт маҳсулотлар кириб келишининг олди олинди.

Тошкент шаҳри ҳудудида олиб борилаётган бу каби тадбирлар, озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш билан бирга қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг экспорти борасида чет эл мамлакатлари, компания ва корпорациялар билан ташқи савдо алоқаларини кенгайтиришга хизмат қилади.

Сухроб АЛИКУЛОВ,
Тошкент шаҳар Ўсимликлар карантини ҳудудий инспекцияси 1-тоифали агроном инспектори

Жумладан, Тошкент шаҳар ҳудудининг фитосанитар хавфсизлигини таъминлаш, зараркундаларнинг бир ҳудуддан иккинчи ҳудудга тарқалишининг олдини олиш, карантин ости юкларни сақланадиган омборхоналар хатлови ўтказиш ва уларда зарарсизлантириш ишларини олиб бориш, фитосанитар тоза маҳсулотларни экспортга чиқариш ва зараркундаларга қарши оммавий курашни ташкиллаштириш ишларини олиб бориш каби қатор ишлар амалга оширилди.

— Пойтахтимизнинг ҳар бир туманига агроном инспекторлар бириктирилди, — дейди Тошкент шаҳар Ўсимликлар

карантини ҳудудий инспекцияси 1-тоифали агроном инспектори Нодира Мамажанова. — Улар томонидан карантин остидаги маҳсулотни сақлаш, қайта ишлаш, реалзация қилиш, қабул қилиш пунктлари жойлашган ерларни ва уларга туташ ҳудудларни, қишлоқ хўжалигига мўлжалланган, ўрмон фонди, муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларнинг ерларини ўсимликлар карантини объектларида карантин назорати ўтказилди.

Натижада ҳудуднинг 11 та тумани бўйича 150 гектар яшил майдон карантин назоратидан ўтказилди ва 111 дона карантин назорати далолатно-

Огоҳлик — эҳтиёткорлик

Ёнғинларнинг келиб чиқишига аксарият ҳолларда фуқароларнинг эътиборсизлиги ва лоқайдлиги, аниқроғи, газ ускуналари, электр асбобларидан нотўғри фойдаланиши, уларни ишла-тишда ёнғин хавфсизлиги қоидаларига риоя этмаслик қолатлари сабаб бўлади.

Ҳафтанинг ҳар чоршанба куни «Ёнғинлар профилактикаси куни» деб белгиланган ва шу асосда аҳоли, корхона ва ташкилотлар, таълим муассасаларида ёнғин хавфсизлиги чора-тадбирларига риоя

этиш тўғрисида кенг тушунтириш ишлари олиб борилмоқда. Ёнғинларнинг олдини олиш ва муваффақиятли бартараф этиш тадбирларига жамоатчилик кенг жалб қилинмоқда. Бироқ ҳудудларда электр симларининг қисқа туташуви натижасида ҳам ёнғин ҳолатлари келиб чиқмоқда. Уларнинг олдини олиш учун эса, барчамиз хушёр ва огоҳ бўлишимиз керак.

Ёнғин хавфсизлиги қоидаларига риоя этиш, келиб чиқиши мумкин бўлган ёнғинларнинг олдини олиш доимий масъулият талаб қиладиган вазифадир. Ана шу масъулиятни дилдан ҳис қилиш зарур.

Абдували НАЗАРОВ,
Олмазор тумани ФВБ II ва
НБ инспектори, катта сержант

Бирламчи ёнғинни ўчириш муҳим

Ёнғинларнинг олдини олиш ва муваффақиятли бартараф этиш тадбирларига жамоатчилик доимий равишда кенг жалб қилинади. Бироқ ҳудудларда электр симларининг қисқа туташуви натижасида ҳам ёнғин ҳолатлари келиб чиқмоқда. Уларнинг олдини олиш учун эса, барчамиз хушёр ва огоҳ бўлишимиз керак.

Жойларда ёнғиннинг олдини олиш-

га доир ўтказилаётган тадбирларнинг мақсад ва вазифалари ҳақида тушунтиришлар бериб, ёнғиннинг пайдо бўлиш сабаблари, ўчириш воситаларининг ишлатилиш тартиби, ёнғин содир бўлганда дастлаб нималарга эътибор қаратиш зарурлиги ҳақида сўз юритиб, ҳаётий мисоллар орқали маълумотлар айтиб ўтилмоқда.

Ёнғин келиб чиққан ҳолатларда бирламчи ёнғин ўчириш воситасини ишла-тиш ҳақида тўлиқ маълумотлар бериб борилмоқда.

Дилшод ЮЛДАШЕВ,
Олмазор тумани ФВБ II ва
НБ инспектори катта сержант

ЭЪЛОН

Фуқаролик жамиятини ривожлантириш маркази Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 16 апрелдаги «Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурдаги Жамоатчилик палатасини ташкил этиш тўғрисида» ги ПФ-5980-сон Фармони ва 2020 йил 4 майдаги ФЖРМ таъсисчилари кенгашининг навбатдан ташқари йиғилишининг 2-сон баённомасига мувофиқ тугатилди.

Фуқаролик жамиятини ривожлантириш марказининг қисқартирилган номи — ФЖРМ. (2019 йил 30 октябргача Фуқаролик жамияти шакллани-шини мониторинг қилиш мустақил институти деб номланган, қисқартирил-ган номи — ФЖШМҚМИ. 2011 йил 12 август 546п-сон билан Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида давлат рўйхатига олинган.)

Тошкент шаҳри Мирзо Улуғбек тумани Мустақиллик кўчаси 71 (100170), ИНН 204607643.

Фуқаролик жамиятини ривожлантириш маркази 2019 йил 27 декабрь 546п-сон билан Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида давлат рўйха-тига олинган.

Эътироз ва аризалар эълон чиққан кундан бошлаб икки ой муддат ичида Тошкент шаҳри Мирзо Улуғбек тумани Мустақиллик кўчаси 71-уйда қабул қилинади.

Маълумот учун телефонлар:
(371) 230-62-92
(371) 230-62-45

ЭЪЛОН	«BIG AGRO BOG'DOD», «BIG AGRO HO'JAOBOD», «BIG AGRO QO'RG'ONTEPA» масъулияти чекланган жамиятлари «BIG AGRO RISHTON 777» масъулияти чекланган жамияти таркибига бириктирилиши муносабати билан уларнинг фаоллиги тугатилганини МАЪЛУМ ҚИЛАДИ.
ЭЪЛОН	«BIG AGRO REGION», «BIG AGRO OASIS», «BIG AGRO AURORA», «BIG AGRO SOUTH», «BIG STEEL CONSTRUCTONS», «BIG AGRO NUTS», «BIG AGRO G'UZOR», «BIG AGRO WATERMELON», «BIG AGRO PLUM», «BIG AGRO CITY», «BIG AGRO QARSHI», «BIG AGRO SPICES», «BIG AGRO MAX», «BIG AGRO NATURE», «SHANHRISABZ FRUITS EXPORT» масъулияти чекланган жамиятлари «QASHQADARYO AGRO LOGISTIKA» масъулияти чекланган жамияти таркибига бириктирилиши муносабати билан уларнинг фаоллиги тугатилганини МАЪЛУМ ҚИЛАДИ.

Бирламчи бозордан уй сотиб олганда тўланадиган 5 фоизлик ставка бекор бўлди.

“Мусаввирхонага киришдан аввал бошмоғингизни тозаланг!”

ҲОЗИР ЖУРНАЛИСТ ЭМАС, ҚИШЛОҚНИНГ ТУПРОҚ ЙЎЛИ, ЁМҒИР ЁҒИБ ҚОЛСА, ТИЗЗАГАЧА ЛОЙГА БОТАДИГАН КЎЧАЛАРИДАН ТУМАН МАРКАЗИДАГИ БОЛАЛАР ИЖОДИЁТ МАКТАБИГА ҚАТНАГАН ЎҚИТУВЧИ СИФАТИДА БИР ВОҚЕАНИ АЙТИБ БЕРАМАН.

Нега дейсизми? Ҳар бир одамнинг бир умр тинчлик бермайдиган хотиралари бор, улар шундай шилимшиқ бўладики, чой ичаётганида ҳам, телевизор кўраётганида ҳам, китоб ўқиётганида, ухлаётганида, истироҳат боғида, ҳатто баъзи айтиб бўлмас ҳолларда ҳам безовта қилади.

Сиз буни виждон азоби деб атайсиз, бироқ мен ундай атамаган бўлардим. Чунки қийналадиган виждон, бу ишга бир марта қўл уради, қайта-қайта қўл урилдими, демек, бу виждон эмас. Бу минг йиллардан буён қондан-қонга ўтиб, сездирамасдан ўз вазифасини бажариб келаётган нуқсон ёки вирус. У бормаган жой, бош суқмаган соҳа қолмаган эди. Шунда бизнинг мўъжазгина мусаввирхонамизга ҳам кўз олайтирди.

Болаларни доим огоҳлантириб келардим: “Хонага киришдан аввал бошмоғингни тозалаб, уст-бошингни тузатиб кир ва яна уйингдаги ташвиш уйингда қолсин, машғулот пайти муҳокама қилма!” деб. Шумтакалар қулоқсизлик қилдими, балки Салоҳ сартарошнинг наҳор ошида бир чуқум ош ейман деб, болаларга хона қалитини топириб кетганимда эътиборсизлик қилгандир... Билмадим, билганим шуки, у бизнинг мусаввирхонамизга кириб олди, энди рўзғоримнинг ташвиши бир четда қолиб, тунни билан мижжа қоқмай, шуни ўйлаганим-ўйлаган.

Ўзимда ҳам айб бор, болалар билан вилоят мусобақасида қатнашамиз деб, дунёни унутиб юборибмиз. Турли хил бўёқлардан бўшаган идишларга тўлиб кетган хонада қорнимиз очганини ҳам унутиб, Маҳмуд Намозовнинг “Эй мусаввир дунё қаср, дўстим унга ҳамма асир...” деган қўшигини баланд қилиб, тўрт-бешта шогирд билан расм ишлаб турсак, елкамга туртди. Қарасам, Чиннигул муаллима: “Сизни директор чақирди” дейди. Саволумуз қараганим: “Ўрнингизга дипломи борни олмоқчи шеклиди...” деди.

Хонадан чиққач, кайфияти қанақалигини сўраганим, юзини буруштирди. Аслида Чиннигул муаллима ҳали турмушга ҳам чиқмаган, у директоримизнинг котибаси. Ўзбек қизининг ҳаёсини ўша қизда кўрганим, шунақа уялади-шунақа уялади — тўйга борса ош емай қайтиши мумкин. Хуллас бошлиқнинг хонасига киришим олдидан, худди омад тилагандек жилмайди, сўнг “сочингизни тўғрилаб олинг, тўзиб кетибди” деб огоҳлантирди.

Аҳмоқнинг катта-кичиги бўлмайди, энди бир шогирдимнинг маҳорати-га ишонган бўлсам, бир унинг чўнтагига ишониб, директорга хавотирга ҳожат йўқлигини тушунтирдим...

тирди.

Охирги гапларга парво қилмай, ичкарига кирдим. Мана энди очингни айтиш керак, ташқаридаги гап-сўзлар ҳодимлар орасида озгина кўрқув уйғотиш учун эди. Аслида қари пингвинни эслатадиган бошлиқ жуда одаммоҳун. У аввалга баланд овоз билан озгина тергади-да, сўнг мақсадга кўчди. Мақсад мусобақада ўрин олиш. Мен ваъданинг каттасини бериб ўрганганман, биринчи ўринни олишимиз тайинлигини ўқтирдим. Бироқ гапнинг мазмунини ўзгарди, мусобақада иштирок этадиган ўқувчининг оилавий шароити ҳақида гап бораркан: “Харажатсиз ҳаракат нолга тенг” деб масалага ойдинлик киритди бошлиқ.

Ўшандан бери на уйқумда ҳаловват бор, на ишимда унум. Фақат ўйлаганим-ўйлаган, буни унинг ота-онасига қандай айтаман. Уларга суқсурдай рассом қизни тарбиялаб берганига раҳмат дейиш ўрни-

га “қўлида ҳунари бор фарзандни дунёга келтирдингизми, энди харажати-га ҳам чидайсиз” дейманми ёки “мендай ҳеч қаерни битирмаган “қаллоб” ўқитувчига боласини ишониб топширган сиздай нолонлар ҳар бир қадамда бунинг бадалини тўлаши шарт!” дейманми?

Юлдуз-ку биринчи ўринни олиши тайин, унга бир нарсани бир кўрсатдингми, шартта илволади. Яна ўлғудай тиришқоқ қиз, дарсдан қочиб келиб расм чиқари. Иқтидорли болалар мактабининг саккизинчи синфидан ўқийди, у қайдан чиқиб машғу-

латли экан: “Сиз хижолат чекманг, санъат одамлари кўнгилян бўлади-ю, аммо ота-она фарзанди учун ҳамма нарсасига тайёрлигини эслатиб қўймоқчи эдим. Ҳар эҳтимолга қарши, қизимнинг чўнтагига солиб қўяман” деб, жўнаб кетди.

Аҳмоқнинг катта-кичиги бўлмайди, энди бир шогирдимнинг маҳорати-га ишонган бўлсам, бир унинг чўнтагига ишониб, директорга хавотирга ҳожат йўқлигини тушунтирдим...

Ҳозир ҳам Юлдузнинг ёш қалқиб турган кўзларини унутолмайман. Фақат у йиғламасди, тумандан бизни олиб келган машинанинг олдида, уч-тўртта тенгқурлари билан нималарнидир гапиришар, кейин мен томонга яқинлашарди. Мен виллоят ижодиёт маркази довлисининг четида тамаки тутатиб турардим, шунда у жим келарди-да: “Устоз мен арзимайманми?” дерди. Жавоб ололмагач, машина томон кетарди. Бироздан сўнг яна қайтарди “Устоз нега бундай бўлди?” Унинг кўзларига қоролмасдим, тугунни ичимга чуқур тортардим холос. У эса яна узоқлашар, мен тинимсиз бир нарсани ўйлардим: “Бойчибори бўлмаса, Алломиш Алломиш бўлармиди. Фироти бўлмаса, Гўрўғли Гўрўғли бўлармиди, ана бор Жалоллий дулдули бўлмаса, Эрон Саносарининг Саносарлиги қаерда қолади..?”

Ўша кунни Юлдуз бечора олдимга кўп келиб-кетди, яна машинада ҳам саволлар ёғдирди, ҳайдовчи ҳар замон юпатган бўлади-ю, аммо Юлдуз Юлдузда, у устозидан бошқанинг гапини олармиди. Устози эса қўлидаги пулни солишга чўнтак тополмади. Топиларди-ю, бироқ гурурга ўхшаган бир бало, шартта унинг бўйинида бугди: “Сен шогирдингни ҳаммадан зўр чизишини кўрдинг-ку, яна нега кимгадир бош эгиб боришинг керак.

Жуда очдан ўлган бўлса, ўзлари келар. Сен шунчаки кут!” деди. Устози ҳам то поезднинг сўнгги вағони кўринмай қолгунча ўрнини итга-да бермади. Мана оқибат, бола бечоранинг кўнгли синди. Шу топда, уни шогирдим, ўқувчим, синглим деб эмас, болам деб бағримга босгим келарди. Ҳаммасини шартта-шартта айтгим келарди. Нима деб дейсизми?

Агар сафарга отлансанг, ҳамроҳини тўғри танла, деб. Сен минган от, Бойчибор эмас, балки қирчанғи эди деб. Истеъдодлиларга ҳамма замонда қийин бўлади болам, шу сабабдан билганингни билдирма, сен қанча нодон кўринсанг, нодонлар икки баробар семирарди ва товоғига шерик қилади деб. Ичимдаги гапларнинг охири йўқ эди. У ҳам йиғламади.

Уларни қандай кузатиб қўйганиму уйга қай аллозда етиб келганим ёдимда йўқ, балки туман марказидаги ертўлада жойлашган тамаддиҳоналарнинг бирортасида тонг оттиргандирман.

Юлдуз бир ҳафта машғулотга келмади. Машғулот хонамизда расмлар солинарди-ю, аввалгидай куй-қўшиқ янграмасди. Ҳа, бу мўъжазгина тартибсиз хона ва мўйқалам тутган беш олғита ўқувчи мен учун дунёнинг кичрайтирилган вариантга айланган экан. Уларнинг ҳар бирига алоҳида меҳр қўйган эканман, ҳатто, “пакана” ҳам қоғозни ажабтовур чаплашни ўрганиб олган. Икки ҳафтадан сўнг Юлдуз кириб келди. У математикадан вилоятда биринчи ўринни олганини айтди. Устозим ишонмайди, деб дипломинини ҳам кўтариб келибди.

Бу диплом бўлмаганда ҳам ишонардим, математиклар ҳисоб-китобни жойига қўядиган одамлар ахир. Улар нақ Жалоллий дулдулнинг ўзини.

Юлдузнинг қўлига дипломинини қайтариб бериб, энди дипломинини портфелига солиб қўйишини ва ташқарига чиқиб, кўча-қуйда башмоғига илашган “лойлар”ни тозалаб, усти бошини тузатиб кейин мусаввирхонага киришини сўрадим.

Сизга ҳам илтимос: “Ижодхонага киришдан аввал бошмоғингизни яхшилаб тозаланг, кейин устингиздаги чанглари қочиб ташланг!”

Бегали ЭШОНҚУЛОВ,
“Жамият” муҳбири

Эксперимент тариқасида юридик хизматлар кўрсатиш марказлари ташкил этилади.

РАМАЗОН — ЭЗГУ ФАЗИЛАТЛАР ОЙИ

Жаннатмонанд ўлкамизнинг мўмин-муслмонлари ойларнинг саййиди ва энг фазилатлиси бўлмиш Рамазонни ниҳоятда кўтаринки руҳда, завқу шавқ билан ўтказмоқда. Улар бу муборак ойни тоат-ибодат, рўзадор ўтказишни ният қилган ҳолда ниҳояламоқда.

Рамазон ойининг фазилатларини санаб тутатиб бўлмайдди. Исролнинг бош манбаи — Қуръони Карим шу ойда нозил бўлган. Ушбу ойда ислом тарихида жуда кўп оламшумул воқеалар содир бўлган. Шу боис бутун дунё муслмонлари ушбу табаррук ойни солиҳ амаллар ва Аллоҳ розилиги йўлидаги ибодатлар ойига айлантиришади.

Рўза ибодати билан нафс тарбияланади, ҳою ҳаваслар жиловланади. Рўза тутиб, инсон комил ҳулқларга эга бўлади. Комил ҳулқни инсонлар яшаган жамиятда осуда ва тинч-осойишта ҳаёт ҳукм суради. Рўза нафақат муслмонларга, балки исломдан олдинги қавмларга ҳам фарз эди. Бу ҳақда бир неча ҳадиси шарифлар ҳам бор. Имом Бухорий ривоятларидан бирида бундай дейилади: “Жоҳилият аҳли ашуро (муҳаррам ойининг ўнинчи кун) рўза тутар эди, рамазон ойида рўза тутиш ҳақида оят нозил бўлгач, Расулulloҳ соллаллоху алайҳи ва саллам: “Ашуро рўзасини хоҳлаганлар тутсин, хоҳламаганлар тутмасин”, дедилар”.

Қуръони Каримнинг “Бақара” сура-

Рамазон ойининг мубораклигини чуқур ҳис этган барча мўмин-муслмонлар бу борада Пайғамбар алайҳиссалом кўрсатмаларига амал қилиб, уни ҳар йили гўзал ибодатлар, Аллоҳ розилигини топишга интилиш ойи, Қуръон хатми ойига айлантиришга ҳаракат қилишади. Рамазон илм, маърифат, зиё ва ҳидоят ойи ҳам саналади. Шунинг учун юртимиз масжидларида ўтказиладиган анжуманларда Қуръони Каримни диққат-эътибор билан тинглаш, унинг маъноларини англашга ҳаракат қилиш, унда зикр этилган динимиз аҳқомлари ва йўл-йўриқларини оғишмай бажаришга интилиш асосий вазифалардан ҳисобланади.

сида қийин шароитлар туғилганида рўза тутишда берилган енгилликлар ҳақида шундай дейилади: “Санокли кунларда. Бас, сизлардан ким бемор ёки сафар-

да бўлса, саноғи бошқа кунлардандир. Мадори етмайдиганлар зиммасида бир мискин кимсанинг (бир кунлик) таоми фидядир. Кимки ихтиёрий равишда зиёда хайр қилса (лозим бўлганидан ортиқ фидя берса), ўзига яхши. Агар билсангиз, рўза тутишингиз (фидя бериб тутмаганингиздан) яхшироқдир”.

“Санокли кунлар” дейилишидан мурод, бошқа пайғамбарларнинг умматларига бир неча ойлаб рўза тутиши буюрилгани ҳолда муслмонларга Рамазон ойида ўттиз ёки йигирма тўққиз кун рўза тутиши фарз қилинган. Бунда рўзанинг қийин ва машаққатли эмаслигига, инсон бунинг улдасидан бемалол чиқишига ишора бор. «Қодир бўлмаган кишилар» дейилганида кексайиб ёки оғир беморлик туфайли ёхуд бошқа узрли сабабларга кўра, рўза тутишга ярамайди кишилар назарда тутилган. Бу тоифа кишилар ҳар бир кун учун бир мискин кишининг кунлик таоми миқдориди фидя (бадал) тўлашлари лозим. Шунингдек, ҳомилалар, эмизикли аёл, мусофир, оғир ва масъулиятли вазифаларни бажарувчилар ҳам Рамазон ойи рўзасини тутмаслигига ва албатта, қазосини адо этиш шарти билан уларга руҳсат берилган. Аммо илоҳи борица рўзани қолдирмай тутган киши катта савоб ва охираат мукофотларига эришади.

Имом ат-Термизий келтирган ривоятлардан бирида шундай дейилади: “Зайд ибн Халид Жуҳанийдан ривоят қилинади. Расулulloҳ соллаллоху алайҳи ва саллам: “Ким рўзадор кишига ифторлик қилиб берса, у кишига ҳам рўза тутганининг ажридек савоб берилади. Бу билан рўзасидан бирор нарса камайтирилмайди”, деганлар.

Рамазон ойининг мубораклигини чуқур ҳис этган барча мўмин-муслмонлар бу борада Пайғамбар алайҳиссалом кўрсатмаларига амал қилиб, уни ҳар йили гўзал ибодатлар, Аллоҳ розилигини топишга интилиш ойи, Қуръон хатми ойига айлантиришга ҳаракат қилишади. Рамазон илм, маърифат, зиё ва ҳидоят ойи ҳам саналади. Шунинг учун юртимиз

масжидларида ўтказиладиган анжуманларда Қуръони Каримни диққат-эътибор билан тинглаш, унинг маъноларини англашга ҳаракат қилиш, унда зикр этилган динимиз аҳқомлари ва йўл-йўриқларини оғишмай бажаришга интилиш асосий вазифалардан ҳисобланади.

Истиқлол йилларида Рамазон ойи арафасида ушбу муқаддас ойни муносиб ўтказиш тўғрисида алоҳида қарор эълон қилиниши эзгу ва гўзал анъанага айланди. Унда халқимиз томонидан асрлар давомида эзгулик ва маънавий поклик, саховат ва меҳр-шафқат, қаноат ҳамда шукроналик рамзи сифатида нишонланиб келаётган муборак Рамазон ойининг маънавий-руҳий ҳаётимиздаги ўрни ҳамда аҳамиятига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Жумладан, мамлакатимиз Президентининг бу йилги қароридида жамиятимизда қарор топган меҳр-оқибат, ўзаро хурмат ва ҳамжиҳатлик муҳитини янада мустаҳкамлаш, эл-юртимизга хос бўлган эзгу фазилатларни, миллий-диний қадриятларимизни асраб-авайлаш ва улуглаш ҳамда ёш авлодни миллий анъана ва урф-одатларимизни эъзозлаш ва қадрлаш, ўз Ватанига садоқатли бўлиш руҳида тарбиялаш масалаларига ургу берилган.

Айни пайтда, жамоат ташкилотлари, хусусан, Ўзбекистон муслмонлари идораси ва унинг вилоятлардаги вакилликлари зиммасига ушбу муборак ойда амалга ошириладиган хайрия ишлари, эҳтиёжманд кишиларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, зиёратгоҳларни обдонлаштириш, оила ва маҳаллалардаги меҳр-оқибат муҳитини мустаҳкамлаш, ёшларнинг таълим-тарбияси бўйича белгиланган вазифаси ҳам адоғига яқинлашиб қолди.

Юртимизда муборак Рамазон ойини миллий, диний қадриятларимизга мос ва монанд равишда ўтказишимизга асло шубҳа йўқ. Шундай бўлса-да, айтиш керакки, бугунги юртимиз ва бутун дунёда давом этаётган оғир пандемия даврида масжидларимиз ҳам ўз фаолиятларини вақтинча тўхтатди. Умид қиламизки, Яратганининг инояти билан бу синовлар ҳам тез орада ниҳоясига етиб, ишхоналаримиз, бозорларимиз, масжидларимиз яна аввалгидай гавжум бўлади.

Раҳматуллоҳ САЙФУДДИНОВ,
Юнусобод тумани бош имом-хатиби,
Тошкент Исрол Институтини ўқитувчиси,
«Мирза Юсуф» жоме масжиди имом-хатиби

ЖАМИЯТ

Муассислар:
Фуқаролик жамиятини ривожлантириш маркази.
Ўзбекистон Республикаси Президентини ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.
Ўзбекистон Нодавлат нотикорат ташкилотлари миллий ассоциацияси.
Ўзбекистон Мустиқил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини

қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди.
Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси.
Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-демократик партияси.
Ўзбекистон экологик ҳаракати.
Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси.
“Фуқаролик жамияти — Гражданское общество — Civil society” журнали.

Бош муҳаррир
Максуд ЖОНИХОНОВ

Таҳрир хайъати:
Рустам Комилов
Борий Алионов
Акмал Саидов
Раҳмат Маматов
Нуриддин Убайдуллаев
(**Бош муҳаррир уринбосари**)
Ақтам Ҳайитов
Адхам Икромов

Газета таҳририятнинг компьютер бўлимида саҳифаланди.
“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида chop этилди.
Манзил: Буюк Турон кўчаси 41.
Буюртма рақами Г-514 Адади: 1405.
Жума кунини чиқади.
Қоғоз бичими А-3, ҳажми 2 босма табоқ.
Баҳоси келишилган нарҳда.
Газета Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлигида 2006 йил 0010-рақам билан рўйхатга олинган.
ISSN 2010-7722

Навбатчи: Гулҳаё Хусанова

Дизайнер: Бегайи Эшонқулов

100000. Тошкент шаҳри Матбуотчилар кўчаси 32.
Матбуот учун телефонлар: (71) 233-72-77,
233-91-55.
Реклама ва эълонлар учун:
Электрон почта: jamiyat@uzmail.uz
Газета индекси — 131
“ЖАМИЯТ” дан олинган матбуотларда манба сифатида газета номи кўрсатилгани шарт.
ЎЗА юқуни:
Топширилган вақти: 20.35
1 2 3 4 6

2020 йил 1 июлдан 2021 йил 1 январгача идоровий қонун ҳужжатларини қабул қилиш тўхтатилади.

«Farg'onaazot» акциядорлик жамияти жамоаси

халқимизни ва айнан кимё соҳасида фаолият олиб бораётган юртдошларимизни “Кимёгарлар куни” касб байрами билан табриклайди.

— Ҳурматли ҳамкасблар, Ватанимизда олиб борилаётган ислоҳатларда ва эришаётган ютуқларимизда, ҳаётимизда амалга оширилаётган ўзгаришларда Сиз азизларнинг муносиб ҳиссангиз борлигини халқимиз яхши билади ва юксак қадрлайди.

Шу фурсатдан фойдаланиб, Сизларга сиҳат-саломатлик, оилангизга бахту саодат, эзгу ишларингизда янги ютуқ ва омадлар тилаб қоламиз! Касб байрамимизни доимо биргаликда нишонлаб юриш барчамизга насиб этсин!

